

in die mystieke innigheid, die als vanzelf steeds uit de oppervlakte naar de kern van het leven onderduikt. Dat aanliggen in Jezus schoot bij het Avondmaal, en dat tweezijdige in zijn karakter dat hij de ééne maal de Boanerges, en een andermaal de stille verzorger van Mari werd, schonk hem juist wat hij behoefde, om tot de taak die op Pathmos te vervullen viel, te rijpen. Zelfs was de bijzonder innige band die Johannes aan Jezus bond, zoo voor aller oog uitgekomen, dat ieder wist, hoe hij de apostel was dien Jezus zoo intiem liefhad. De Apocalypse was een openbaring, die alleen in stille teruggetrokkenheid innerlijk beseft, geestelijk doorleefd en klaar weergegeven kon worden. En zoo liep dan alles hier saam, om oordee wonderlaad uit den hemel geheel aan haar doel op deze aarde te doen beantwoorden, nu Johannes, nu Johannes bij het einde van zijn leven, nu Johannes op Pathmos geroepen werd, om hierbij als instrument te dienen. Het geven aan zijn Kerk van deze Apocalypse juist nu het Apostolaat wegviel, was een daad van ontfermende liefde die de Christus zijn Kerk op aarde ten goede deed komen. Slechts aan ééne zaak faalde het nu nog: Er was het Oude Testament, het Nieuwe was wordende, en dan eerst kon de Kerk haar loop volenden, indien de Bijbel haar steunpilaar werd. De Bijbel in haar midden te hebben neergelegd, is dan ook de laatste daad van den Christus, eer de ordinaire loop van het leven der Kerk begon. Doch hierover in het volgende artikel.

Dr. A. K.

„Ook schreeuwet elk beest des
hells tot U”.

Ook schreeuwt elk beest des velds tot U; want de waterstroomen zijn uitgedroogd, en een vuur heeft de weiden der woestijn verteerd.

loc 1 : 20

Van twee kanten tegelijk dringt ook nu weer het gerucht van het lijden der dieren tot ons door, 't gerucht van een lijden door den oorlog en het gerucht van een lijden door besmettelijke krankheid.

Bij duizenden en tienduizenden sneuvelen de
 legerpaarden met hun berijders op 't slagveld,
 en heele kudden van 't vee worden verjaagd
 uit hun zomerweiden, en komen om van gebrek
 en van dorst. En onderwijl van het oorlogsveld
 ons deze aangrijpende geruchten bereiken, brak
 in ons eigen land weer het mond- en klauwzeer
 uit, en wordt, om, kon 't, die krankheid te
 bezweren, een menigte van kostelijk rundvee
 afgeslacht.

Wordt hierbij nu veel voor die lijdende
dieren meegenomen?

Men klaagt op 't slagveld over het verlies voor het leger, en vraagt zich af, hoe 't verlies zal te vergoeden zijn; maar waar spreekt 't hart voor de dieren zelf. En zoo ook, men voelt het ernstig verlies, dat de veestapel of de landman op zijn stallen lijdt, maar wie toont hart voor het dier dat bezwijkt?

En luister nu naar wat Joel roept.
In Joels dagen was er geen oorlog, noch

in joest slagtoeren en getuigen
vepest uitgebroken, maar een doodelijke hitte
dat 't land verzengde.
sprinkhaan, op het verdorde land neergestreken
sprinkhaan, op het verdorde land neergestreken
verdwaaide; het weiland had alle frischheid inge-
boet. Zelfs voor de offerande in den Tempel
ontbrak het offer. Van God alleen kon hulp
komen. En daarom vermaant nu de profeet
Volk en Vorst, dat ze toech en wachten, een
verbodisch mochten uitroepen, en tot Jehovah
hun toevlucht nemen, of de Heere zijn volk
wer genadig mocht zijn.

Daarbij nu eindigt Joel met een stille bede:
 »Tot u, o, Heere roep ik, want het vuur heeft
 de weide der woestijn verteerd, en een vlam
 heeft alle boom des velds aangestoken». En
 dan laat hij in zijn bidden tot zijn God volgen:
 »Ook schreeuwet elk beest des velds tot U!

Hij zegt hiër als eerst, dat de runderen loeien van dorst, toen, hij spreekt het nu heel anders uit, en in zijn smekking tot Jehovah waagt hij 't te betuigen, dat ook de beesten des velds *schreeuwen tot God*!

De mensch in Israel leed tot schreien toe, want de jammer onder het volk was hart verscheurend. Maar met het volk leed ook het rundvee mede, en nu durft hij 't te betuigen voor Jehova, dat elk rund in de verdroorde weide, niet maar schreeuwt om gras en water, maar, evenals de mensch zelf, *schreeuwt tot God*!.

Van dit meelevende met de dieren is de Openbaring in de Heilige Schrift vol. In Gods Woord staat achter den mensche, altoos, het dier. In het paradijs vergaderde de dieren zich om den pas geschapen mensche. In Adam's eerste beghienis is, zich met de dieren in te laten, ze te doorzien in hun wezen, en, naar dit inzicht in hun wezen, een eigen naam te geven. Gods eerste wetbescheikking is, dat de mensche over de dieren heerschappij zal berispen. Met Noach en zijn gezin gaan de dieren paswijze de dieren in de arke der behoudenis. Na den zondvloed geeft God last, dat al het gedierde met Noach de arke zal ingaan. Evenals de menschen ontvangt hij de ingaan het gedierde en zegen van Rozen, en zegt die zegnende belofte, dat ook der dieren voortbestaan gewaarborgd zal wezen. Waar geen den groeten gang der historie ook den mensche niet optreden, altoos besprekt de Schrift er het dier bij.

Straks wordt het dier zelfs in Gods heiligen erediensel opgenomen. Het lam en het rund wordt met de duif en tortelduif ten offer gewijd. Het bloed van het geofferd dier wordt synbol van het bloed van het Godsdiam, dat ons zo en in vrede zal aanbrengen. De Messias wordt als 'Lam Gods' door den Dooper geëerd. Hij wordt vergeleken bij den Leeuw uit Jeda's stam. De profetie getuigt van het rijk des vredes, waarin de lamme en de wilde dieren saam in vrede zullen nederhigen. En als de Apocalypse zich op Pathmos voor den Zienet ontsluit, zijn 't wederom diereengeslachten die riken om den Troon Gods bijeenvoeren. Rondom den Troon, zoo lezen we, waren vier dieren, zijnde vol oogen van voren en van achteren. Er is de leeuw, er is het rund, er is de arend, en als vierde dier is er de mensch, die hier zelfs onder de dieren genoemd wordt.

Ook in Jezus optreden hooren we van de muschken die twee om één penningake worden verkocht, en evenzoo van het lam dat op een Sabbath verdrinken zou, en al was het Sabbath, gered moest worden.

Zoo is 't heel de Schrift door een bezig-zijn met 't dier, als in 't leven der menschen van allen kant meetellend. Heel de Schrift door is het dier van beteekenis. Gods zorge gaat niet alleen over de menschen, maar ook over de dieren.

dieren.
De leeuwerik moet in zang elken morgen
onzen God verheerlijken. En niet alleen tus-
schen God en ons menschen, maar ook tus-
schen onzen God en de dierenwereld bestaat
zoo roerende betrekking, dat de profeet het
uitspreken durft, dat ook het dorstende dier
niet maar loeft en kermt, maar, als kon 't zelf
aanhouden, *schreeuwet tot God*.

Nu voelen wij dien hand tusschen di en mensch veelzins nog. Men ziet 't bij onze huisdiere, bij den zangvogel in de kooi, bij den vrouwen hond die ons vertelt, bij den kleinen miauwenden viervoeter. Ook met het rijaard leeft de ruiter veelzins saam. En niet minder ontwaart ge dit saamleven tusschen kudde en herder, en zoo ook tusschen 't rund en den landman. Zelfs mag gezegd, dat het lezen uit de Schrift op onze dorpen dit saamleven van rund en landman bevordert heeft.

Maar de plaats die God in zijn Scheppings-
ordinantie aan het dier aanwees, neemt 't toch in
ons gewone leven, vooral in het leven van de
stedeling, niet meer in. Er is ernstige studie
van de geleerden, om 't wonderde leven van
spin en mier en bij te ontrafzelen. De kunst-
schilder spant zich in, om na te doen wat eens
Potter op het doek toeverde. Zelfs het
paardenspel lokt. De veemarkt trekt aan. Ook
zijn er, dames vooral, die haar prathed op
paard of hond in 't sentimenteële overdriven.
Maar in 't gemeen genomen spreekt er onder
ons voor de dierenwereld weinig hart. Men voelt
niet, dat de wereld der dieren een eigen Schep-
ping is, die onzen God in het werk zijner hand
moet verbeelijken, en die, niet alleen uit winst
en uit genotzucht, maar ook om Gods wille ons
belang moet inboezemen.

Het is een wereld zoo vol wonderen. Wie er acht op geeft, vindt zich als mensch zoo telkens door het dier beschaaud. Denk aan de trouw van den hond, aan de zorg van de kloekeken voor haar klekens, aan dat vroeg op zijn van musch en leeuwier, om uur na uur, rusteloos aldoor, een graantje of grasje voor de jongen in 't nest op te pikken. Ook aan de zich zelf verloochenende woede, waarmee elk moederdier voor de jongen, tegen wie 't nest aanvalt, opvliegt. De dierenwereld is een zoo wonderlijke openbaring van Gods heilige kunst, om toonbeelden van zijn bedoelen in 't leven, dat ons omringt, als in de tooveren.

De dierenwereld, ze lijdt *om* den mensch, ze lijdt *wel* den mensch, en helaas maar al te vaak *door* den mensch.

En daarom, als elk beest in den nood tot God schreeuwt, dan roept 't ook tot ons menschen om ontferming. Dat schreeuwen van het dier tot God, zullen ook wij, menschen, beluisteren, en er een echo op geven uit ons hart.

Dr. A. K.

Amsterdam, 25 Juni 1915.

In zijn uitlegging op Deuteronomium heeft Calvijn met nadruk er op gewezen, hoe God de Heere in de krijgswetten, die Hij aan Israël heeft gegeven, met name er van gewaagd heeft, dat door Israël, wanneer het oorlog voerde, de wetten der menschlievendheid niet zouden geschoonden worden. En al is de vorm, waarin dit aan Israël bericht werd, bijkomstig, terecht leidde Calvijn daarvan het beginsel af, dat in den oorlog niet alles geoorloofd is en dat elk Christenvolk te zorgen heeft, dat het de rechten der menschelijkheid eerbiedigt. Niet als wilde dieren voeren we krijg, maar als menschen, die naar Gods beeld geschapen zijn, en niet alleen dat daarom elk onnoedig bloedvergieten van den vijand moet vermeden worden, maar bovenal heeft men te zorgen, dat de niet mede-strijdenden, met name de vrouwen en kinderen, verschoond worden. Zelfs beval God de Heere daarom aan Israël, dat bij de belegering van een stad de vruchtboomen niet mochten worden omgehouden, omdat »het geboomte des velds der menschen spijs is» en de bevolking niet van haar levensmiddelen mocht worden beroofd.

Zeker is het daarom de roeping van elk Christen, nu zulke een ontzaggelijke oorlog schier alle volkeren gewapend tegenover elkander doet staan, om te getuigen tegen elke schending van de wetten der mensche-
lijkheid, tegen alle onnoodig geweld en
wreedheid, tegenover weerloze non-com-
batanten gepleegd, en tegen een wijze van
oorlogvoeren, die geen ander doel heeft
dan zooveel mogelijk manschappen van
den tegenstander te vermoorden. De pu-
blike opinie is een macht, waarmee ook
de oorlogvoerende mogendheden wel degelij-
ke rekenen, zooals wel daaruit blijkt, dat
ze niet alleen telkens pogen door allerlei
gruwelverhalen van wat hun tegenstander
deed, de stemming der neutralen volkeren
te beïnvloeden, maar ook door zich te
verontschuldigen of te trachten de onwaar-
heid aan te toonen, van wat hun zelf aan
misdringen tegen de menschelijkheid werd
ten laste gezegd.

Maar hoezeer we het recht van een zedelijk protest tegen alle oorlogsgewelven handhaven en den invloed, die van de publieke opinie kan uitgaan op de oorlogvoerende Mogendheden niet onderschatten, dient toch aan de andere zijde wel ernstig gewaarschuwd, dat men bij het uitspreken van een oordeel de voorzichtigheid, derchtheid en de onpartijdigheid niet uit het oog verlieze. Wie het ambt van rechter wil uitoefenen, heeft geen onberaden oordeel uit te spreken, afgaande op losse praatjes of lasterlijke aantijgingen, maar eerst na ernstig onderzoek: der feiten de waarheid vast te stellen. Hij heeft niet door allerlei gevoelsindrukken zich te laten meeslepen, maar te vragen wat recht en onrecht is naar Gods Woord en de regelen van het volkenrecht. En bovenal heeft hij te bedenken, dat zulk een zedelijk oordeel

veel waarde missen zou, wanneer men door persoonlijke sympathie verleid, alle schuld slechts aan de eene zijde zou willen zoeken en blind zou wezen voor alles wat aan de andere zijde wordt misdreven. Justitia heeft niet alleen met een rechte weegschaal te wegen, maar ze moet ook geblinddoekt zijn, om zonder aanzien des persoons te oordeelen. Waar eindelijk nog bijkomt, dat wie als rechter wil optreden om een oordeel over anderer daden uit te spreken, wel alle zedelijke bevoegdheid daartoe missen zou, wanneer hij zelf zich aan gelijke gruwelen schuldig maakt. Wanneer Rusland heet op te komen voor de zelfstandigheid van Servië, maar wel de Polen en Finnen van hun nationale rechten berooft en aan Turkije zijn hoofdstad poogt te ontnemen; wanneer Engeland bitter klagt over de tractaatschending door Duitschland, maar zelf Italië en Rumenië poogt te bewegen om een even heilig tractaat van bondgenootschap te schenden; wanneer Frankrijk heel de wereld door protesten zendt tegen de barbaarsche wijze, waarop de Duitschers oorlog voeren, maar zelf zich niet onttrekt om Duitse niet-combattanten, die hij in zijn koloniën gevangen nam, naar 't moordendst klimaat van Afrika te zenden, waar ze zonder behoorlijke voeding, van schier alle kleding beroofd, in de brandende zonlichte onder het opzicht van zwarte inboorlingen zwaren arbeid moeten verrichten, dan behoeft men hetgeen Oostenrijk tegenover Servië en Duitschland tegenover België deed, nog niet te vergelijken, wanneer men toch verklaart, dat de protesten van Rusland, Engeland en Frankrijk alle zedelijke waarde missen. En zelfs een natie als Nederland, die gelukkig bewaard bleef om aan dezen wereldoorlog mee te doen, mag, wanneer ze uit de hoogte oordeelen wil over de gruwelen van de tegenwoordige wijze van oorlogvoeren, wel eerst de handen in eigen boezem steken en zich afvragen, of ons eigen schuldregister geheel blank is en onze soldaten in Indië dan nooit aan zulke »gruwelen« zich hebben schuldig gemaakt.

Maar al past ons daarom bij het uitspreken van ons oordeel groote voorzichtigheid en bescheidenheid, toch mag zekere elke poging om de wetten der menschelijkheid in dezen oorlog meer te doen handhaven, warm door elk Christen worden toegelicht. Het in den grond boren van de *Lusitania*, zonder vooraf gewaarschuwd te hebben, met het droeve gevolg, dat honderde passagiers, mannen, vrouwen en kinderen verdronken, schrijnde elk menschelijk gevoel en was een der droefste feiten in dezen oorlog. Of deze passagiers, die na vooraf gewaarschuwd te zijn, toch aan boord gingen van een schip, dat munitie tot lading had, geen roekeloos spel hebben gespeeld, laten we in het midden.

Ze hebben er duur genoeg voor betaald. Ook denken we er niet aan de schuld alleen op Duitsland te werpen; Engeland dat in een passagiersschip met duizenden mannen, vrouwen en kinderen aan boord, munitie zich liet toevoeren, heeft niet minder schuld. Maar het feit zelf blijft daarom niet minder schrikkelijk getuigen tegen de wijze, waarop Christennaties den oorlog voeren tegen elkander, en we zijn daarom dankbaar, dat de president van Noord-Amerika met ernst bij Duitsland er op heeft aangedrongen, althans deze wijze van oorlog voeren te staken. Zeker zal het voor Duitsland een groote opoffering wezen, wanneer het, door aan dien wensch gehoor te geven, afstand doet van een der machtigste wapenen, die het in den oorlog tegen Engeland bezit. Waar het toch steeds duidelijker blijkt

dat in dezen oorlog de munitie beslist en Engeland zijn munitie in hoofdzaak uit Amerika betreft, is het voor Duitschland van het hoogste belang, dat het dien toevoer van munitie belemmeren kan. Verbindt Duitschland zich, geen handelsschepen meer te torpedeeren, zoodra er passagiers aan boord zijn, zonder vooraf gezorgd te hebben, dat deze passagiers veilig ontkomen, dan is feitelijk de actie van Duitschland om dezen toevoer te verhinderen, met lamheid geslagen. Engeland heeft dan slechts te zorgen, dat op elk schip met munitie bevracht, passagiers aan boord zijn om den veiligen overtocht te verzekeren. Want waar Engeland aan zijn handelsschepen bevel heeft gegeven om op de Deutsche duikbooten te schieten of ze te rammen, zou voorafgaande waarschuwing voor zulk een duikboot zo goed als gelijk staan met den ondergang. Dat alles heeft men wel in te zien om een billijk oordeel over deze quaestie te vellen. Het tusschenbeide komen van president Wilson om Duitschland te bewegen van deze wijze van torpedeeren af te zien, zou dat ook nog hooger hebben gestaan, wanneer Amerika tegelijk even krachtig bij Engeland geïntereesseerd had tegen het vervoeren van munitie op passagierschepen, of althans van Engeland verkregen had, dat het zijn handelsschepen niet meer wapende of last gaf om de duikbooten te rammen. Maar al draagt deze actie daarom een eenzijdig karakter, toch hopen we, dat Duitschland naar middelen zoeken zal, om aan den wensch van Amerika te voldoen. Het mag daarmede een voordeel verliezen, het zal er door rijzen in de schatting van heel de wereld. En nog liever zou het ons wezen, wanneer het gerucht waarheid behelste, dat Amerika's president, voor wiens nobel karakter ieder eerbied heeft, tegelijk van deze onderhandelingen gebruik wil maken om te pugen tot een vrede tusschen Engeland en Duitschland te komen. Hoe langer deze oorlog duurt, hoe schrikkelijker ook de wijze van oorlogvoeren wordt. Duitschland en Engeland zijn beide Christennatiën, waar de Christelijke religie nog hoog in eere is, en die daarom, ook waar ze oorlog voeren, dit op de meest nobele wijze

moesten doen. Maar de uitkomst heeft helaas het tegendeel getoond. De strijdmiddelen worden al onmenscheijker. Open steden en dorpen worden met bommen geworpen en alsof het een heldenfeit was wordt vernield, hoeveel vrouwen en kinderen daardoor gedood zijn. Tegen alle oorlogsrecht in wordt de toevoer van levensmiddelen afgesneden om een bevolking uit te hongeren. Passagiersschepen en visschersvaartuigen worden in den grond geboord. Zelfs bij de heidensche volkeren buiten Europa ontzet en verbaast men zich over de wijze, waarop Christenlieden elkaar trachten uit te moorden. Moge daarom steeds machtiger de stem worden, die onder alle volkeren om herstel van den vrede roept. En ga bovenal uit het midden van Christus' gemeente steeds vuriger het geroep op tot God den Heere: da pacem, geef ons o God des vredes, den vrede weer.

*Het nationalisme in de
Jodenzending.*

Een der ernstigste vraagstukken, die in onze dagen bij de zending onder de Joden aan de orde zijn gekomen, is het streven om de Joden voor het Christendom te winnen, door hen ook als bekeerde Joden hun nationaliteit te laten behouden. De Joden, zoo zegt men, vormen onder alle volken nog altoos een eigen *volk*; ze zijn trots de eeuwen van hun verspreiding onder de volkeren toch nooit met hen samengegroeid en geamalgameerd, maar hebben hun eigen godsdienst, hun eigen nationaliteit, hun eigen taal bewaard, en diep in hun hart leeft nog altoos 't ideaal, eens weer te keeren naar 't land hunner vaders en daar een eigen nationaal bestaan te voeren. Wanneer ge een Jood, die tot het Christendom bekeerd wordt, uit het nationale leven van zijn volk wegneemt en tot een gewoon »Christen« maakt, lid van een der Christelijke Kerken, dan maakt ge hem niet alleen ontrouw aan zijn religie, maar ook aan zijn nationaliteit, dan verliest hij daardoor allen invloed op en alle gemeenschap met zijn eigen volk. Zoo kunt ge wellicht enkelen tot het Christendom bekeeren, maar tot een kerstening van het Jodendom als zoodanig komt het nooit, en het nationaliteitsbesef is de onoverkoombare slagboom, die tusschen de Joden en elke Christelijke zendingsactie blijft opgericht. Kans van slagen heeft de Jodenzending alleen, wanneer ge den bekeerden Jood *Jood* laat, hem vergent al de tradities en gebruiken van zijn volk te laten behouden, ook de besnijdenis en den Sabbath, en men poogt naast de Christelijke Kerk uit de heidenvolken een Joodsch-Christelijke Kerk met een geheel zelfstandig bestaan onder de Joden op te richten. Bezwaar daartegen kan niet bestaan, want immers ook Christus en de Apostelen zijn Joodsch gebleven, hebben aan de volksgebruiken van Israël zich onderworpen, gingen op naar den tempel en hielden de wet van Mozes. Alleen voor de Christenen uit de heidenen werd de wet van Mozes afgeschaft, niet voor de Christenen uit Israël. Bovendien de profetie sprak van een bekeering van Israël als *volk* en belooft aan dit volk een geheel eigenaardige en zelfstandige plaats onder de volkeren en een terugtocht naar Jeruzalem met herbouw van den tempel, En niet alleen, dat de H. Schrift zelf dit pogen wettigt en goedkeurt, maar zoo alleen is er kans, dat de zending onder de Joden van haar onvruchtbaarheid verlost zal worden en geheel Israël tot Christus komen zal om Hem nu als zijn Koning te eeren

Dit streven om als Joodsch-Christelijke Kerk te grondvesten met behoud van de Joodsch-nationale tradities en gebruiken heeft niet alleen in Amerika, maar ook in Zuid-Afrika aanhangers gevonden, die met klem en ijver dit denkbeeld hebben bepleit. Dr. Lamprecht, predikant bij de Ned. Hervormde of Gereformeerde Kerk te Johannesburg Oost, was persoonlijk met dit streven in aanraking gekomen, toen hij als deputaat zitting nam in het bestuur van de Zending onder de Joden, want de heer Cohen, door dit bestuur als zending onder de Joden aangesteld, was een warm en vurig pleitbezorger van deze Joodsche Christelijke Kerk. Vandaar dat Dr. Lamprecht, toen hij aan de Vrije Universiteit kwam studeeren, om den doctorsgraad in de Theologie te verwerven, dat belangrijke vraagstuk tot onderwerp van zijn proefschrift koos en daarop den doctorstitel behaalde. In de inleiding schetst hij eerst kort den stand van het probleem; laat daarna in hoofdstuk I en II zien, hoe onder de Joden altoos twee stroomingen zijn gevonden, de eene, die hij denationalistisch noemt, die van een afzonderlijk bestaan van Israel niet weten wilde, en de andere de nationalistische, die zich met hand en tand aan het nationaliteitsprincipe vasthoudt en dit nu ook in Christelijken vorm voortzetten. In hoofdstuk III onderzoekt Dr. Lamprecht dan het getuigenis der H. Schrift, waarop de voorstanders van dit nationalisme in Christelijken vorm zich beroepen, en toont aan, hoe het voorbeeld van Christus en de Apostelen, die nog aan de Joodsche wetten zich hielden, niets bewijst en veeleer de duidelijke uitspraken van de Apostelen aantoonen, dat van een afzonderlijke positie van de Joden als *volk* geen sprake kan wezen. In hoofdstuk IV wordt dan het *toezien van het Jodendom* geteekend, om te doen zien, hoe dit met het wezen van het Christendom onverenigbaar is, terwijl in hoofdstuk V nog nader besproken wordt de besnijdenis, het Paascheest en de Sabbath, die men ook voor de Christelijke Joden wilde behouden, niet naar hun religieuze beteekenis, maar als nationale gebruiken. Hoofdstuk VI geeft dan een samenvattende critiek en in een slot hoofdstuk bepleit Dr. Lamprecht de Jodenzen-

ding, mits dan natuurlijk niet in dezenationalistische vorm, als een plicht der Kerk.

Met dit welgeslaagde proefschrift, dat niet alleen van ernstige studie, maar ook van zelfstandig denken getuigenis aflegt, wenschen we Dr. Lamprecht van harte geluk. Hij heeft niet alleen de Kerk in Zuid-Afrika, wier dienaar hij was, maar alle Kerken, die bij de Joden-zending betrokken zijn, aan zich verplicht, door dit zoo belangrijke vraagstuk grondig te behandelen en het licht van Gods Woord daarover te ontsteken.

De kinderen des Verbonds.

V.

Een fictie, een bloote onderstelling van den mensch is deze verbondsbeschouwing van het zaad der geloofvgen dus niet. Ze is, gelijk we zagen, de regel, dien God de Heere ons voorschrijft in Zijn Woord, hoe we de kinderen des verbonds te beschouwen hebben, en ze is meer dan dat, want ze is ook de regel, waarnaar Hij zelf deze kinderen des Verbonds eens oordeelen zal.

Onze Gereformeerde Kerk daarom heeft deze leer van Gods Woord in haar belijdenisschriften klaar en duidelijk uitgesproken, inzonderheid daar, waar ze het goed recht van den kinderdoop aan te toonen erf te verdedigen had. De voorstelling toch alsof deze verbondsbeschouwing eigenlijk alleen te vinden zou wezen in ons Doopsformulier, met name in het dankgebed na den doop, maar elders niet, is dan ook geheel onjuist en toont alleen, dat wie zoo spreekt, onze belijdenisschriften niet behoorlijk kent. Wie van deze verbondsbeschouwing niet weten wil, komt dan ook niet alleen met ons Doopsformulier in strijd, maar evenveel met onze kostelijke Geloofsbelijdenis en met onzen Heidelbergischen Catechismus, want er heerscht tusschen deze drie belijdenisschriften op dit punt een volkomen overeenstemming en de meest zuivere harmonie.

Onze Belydenis des geloofs, die gelijk men wel eens zegt het meest calvinistische element representeert, omdat Guido de Bres, onze vrome martelaar, deze belydenis grootendeels heeft ontleend aan de Confessio de Foi van de Fransche Kerken, die door Calvijn is opgesteld, bespreekt in Art. XXXIV eerst in het algemeen wat het Sacrament van den Heiligen Doop ons afbeeldt en verzegelt. Uitdrukkelijk nu wordt gezegd, dat we niet alleen «door het Sacrament des Doops in de Kerke Gods ontvangen en van alle andere volken en vreemde religien afgezonderd worden om geheelijk den Heere toegeliefd te zijn, Zijn merk en valdteeken dragende» — wat alles de tegenstanders van de verbondsbeschouwing bij den doop onzer kinderen wel willen toegeven, — maar, vooral, zoo volgt er op, dient dit Sacrament ons als, eene getuigenis, dat Hij in ewigheid *onze God zal zijn, ons zijnde en genadig Vader!* Inzonderheid wordt er dan voorts op gewezen, hoe God door den Doop ons te verstaan geeft, dat gelijk het water de vuiligheid des lichaams afwascht, alzoo ook het *bloed van Christus* hetzelfde van *innen in de siel doet doen de Heiligen Geest.* Is dat nu volgens onze Geloofsbelijdenis de betekenis van den Doop, zoo wordt daarna de vraag beantwoord, met welk recht deze Doop dan aan de kinderen der geloovigen gegeven wordt, en dit antwoord luidt: omdat Christus zijn bloed niet minder vergoten heeft om de kinderkens der geloovigen te wasschen, dan Hij gedaan heeft om de volwassenen. En daarom, zegt onze Geloofsbelijdenis behooren zij het teeken te ontvangen en het Sacrament van hetgene, dat *Christus voor hen gedaan heeft.* De Doop is dus niet voor deze kinderkens der geloovigen een teeken en zegel van wat Christus in de toekomst voor hen doen zal, wanneer zij eerst tot geloof en bekeering gekomen zijn, maar, zooals onze Belydenis zegt, van hetgeen Christus *voor hen al kinderrn gedaan heeft.* En wat Hij voor hen gedaan heeft, gaat er vlak aan vooraf. «Hij heeft zijn bloed voor hen vergoten om hen van de zonden te wasschen». Daarom, op dien grond, komt het Sacrament van den Doop, die de afwassing door Christus bloed ons afbeeldt en verzegelt, ook aan de kinderkens der geloovigen toe.

Geheel in denzelfden geest spreekt ook onze trouwe Heidelberger Catechismus, het uitnemende leerboek, waarin onze Kerk voor de kinderen der geloofgenen de waarheid van Gods Woord uiteenzet. Want op de lippen van het kind der gemeente legt de onderwijzer het antwoord: „Christus heeft dit uitwendig waterbad ingezet, en daarbij toegezegd, dat *ik zoo heerlijk met zijn bloed en geest van de onreinigheid mijner ziele*, dat is van alle mijne zonden, *gewassen ben*, als ik uitwendig met het water, hetwelk de onzuiverheid des lichaams pleegt weg te nemen, *gewassen ben*” (antwoord op vraag 69). Nog nader wordt dan in vraag 73 gezegd, dat de Heilige Geest den doop het bad der wedergeboorte en de afwassing der zonde noemt, „niet alleen om ons als door een uitwendig teeljen te leeren en voor oogen te stellen, dat gelijk de onzuiverheid door het water, alzoo ook onze zonden door het bloed en den geest van Jezus Christus weggenomen worden, maar veel meer, gaat de Catechismus voort, omdat Hij ons door dat *Goddelijk pand en waarteken wil verzekeren dat wij zoo waarachtiglijk van onze zonden geestelijk gewassen zijn*, als wij uitwendig met het water gewassen worden.” En als ge vraagt, hoe dan de doop, die dit alles bezegelt, aan jonge kinderen bedient kan worden, antwoordt de Catechismus niet, dat de doop voor de jonge kinderen een gansch andere beteekenis heeft dan voor de volwassenen en aan de kinderen niet verzekert, dat zij met Christus bloed en Geest *gewassen zijn*, maar

verrij-
 keerd
 Verbo-
 geloof
 door
 zonden
 geloof
 wassen
 Over
 kan ge
 stand-
 de kin-
 daaron-
 sing de
 volgeu-
 antwo-
 we ow-
 oordeel
 Hen o
 God d
 gescho-
 belofte
 verlos-
 tus be-
 hebben
 schen
 natu-
 eigen
 ging v
 dat dit
 In den
 rede l
 werping
 hij, da
 Apost-
 het wa-
 wer wa-
 Geest o
 de zaak
 zonden
 van de
 Geest,
 deke w
 vangen.
 merker
 krachte
 nadever
 alleen u
 Matth.
 5 enz.,
 van de
 heilige
 maar
 belofte,
 de voor-
 Lucas
 10 en
 inder-
 trost
 moeden
 zijn ve-
 rkinus
 in den
 door
 stiam i
 egenen
 regel v
 intzede
 Vederd
 en doe
 noet ce
 dat hij
 die toc
 niemant
 f een
 geloof,
 liet
 aan b
 e zegge
 ant al
 op no
 mmer
 ike aan
 en di
 En ge
 gescho-
 uan w
 door a
 venen u
 voor he-
 christus
 voor uw-
 derer
 en he-
 eel de
 is ons
 ons d
 vergi
 en Ch-
 eiligen
 worde
 t Zij
 aan di
 mer
 erstell
 teenge
 f in
 eren d
 den be-
 telt we
 oop e
 ger ges-
 onz
 geide.
 De ge-
 zegd
 en en
 aram
 spaalde
 et op,
 zeld zoi-
 geloof
 d aan
 pofso-
 dersel
 kkelij-
 arme-
 gen
 ald a
 bed r
 kin
 sproke